

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 21.

V Ljubljani, 1. novembra 1877.

Tečaj XVII.

Pomočne knjige v slovenski ljudski šoli.

Za občni zbor slov. učiteljskega društva priredil F. Govekar.

Z veseljem pozdravil je gotovo sleherni od nas, novo boljše dobo, ktera je napočila za ljudsko šolo in nje učitelje. — Zaupno se oziramo v boljše in srečnišo bodočnost. Kajti v vseh krogih človeške družbe začenja se pazljivo gledati na delo ljudskega učitelja, za katerega se prej skoraj nihče zmenil ni. Razumevati se začenja preimenitna naloga ljudske šole, ter se več ne prezira tako hladnokrvno nje pomen, vpliv in velika vrednost njenega delovanja! — Dokazuje nam to zboljšano materijelno stanje ljudskega učitelja. Upajmo, da se bode v tem obziru tudi v prihodnje nadaljevalo. Vsaj se s tem ne pomaga le ljudskim učiteljem, ampak pred vsem šolam in tako prihodnjemu zarodu. Kajti nobena naprava in naredba tako odločno ne zahteva od delavca čvrstega in veselega duha, kakor ravno ljudska šola. — Kakor so se pa temni oblaki zunaj na obnebu učiteljevega življenja začeli polagoma skrivati, ter jim postaja atmosfera čedalje čistejša, tako pa oni tudi po pravici želno hrepené, da bi se jim tudi znotraj, — v delavnici učiteljevi — skoraj bolj svetiti začelo. — Slovenski ljudski učitelji gotovo nismo nehvaležni za zaupanje nam skazano; marveč hočemo tudi v prihodnje toliko vestniše spolnovati dolžnosti svojega težavnega službovanja, kolikor bolj se ceni imenitnost in važnost opravila, ktero se je nam izročilo. — Ali kakor jeden sam človek nikoli in nikjer vsega ne ve in ne zna, ter dognati ne more, ampak drugih ljudi in ptuje pomoči potrebuje, tako je tudi pri ljudski šoli; učitelj, — naj bi se tudi napenjal do krvavih žuljev, — vsega sam ne more dognati, niti doseči, ako se je še toliko šolal. Tudi ljudski učitelj

potrebuje ptuje pomoči, marsikterih reči in pomočkov — kakor delavec v delavnici — da je v stanu svoje dolžnosti prav in zvesto spolnovati in svoj namen toliko lažje doseči. Kajti obilne skušne učé, da ni nič potrebnjšega pri važnem opravilu, katero se ne izvrši v nekih dneh ali mescih, ampak zato celo leta potrebuje, kakor določnega in jasnega načrta, kateri se pa le takrat more vspešno izpeljati, ako ne manjka zato dovelj pripravnih in sposobnih pomočkov. Nič pa tudi ni tako nehvaležno, kakor opravljati tako imenitno delo tje v en dan, ter poskušati kmalo to, kmalo uno, danes ravnati se po tem, jutri zopet po drugem pomočku, kajti na ta način se ne zgublja le čas in sverha, ampak tudi dobra volja in ono veselje, katero je tako zelo potrebno za vspešno izvrševanje tako važnega opravila.

Zato mislim, da smemo brez strahu mi slovenski ljudski učitelji pri svojih skupnih zborih odkrivati pomanjkljivosti in napake našega ljudskega šolstva, da se popravi in zboljša, kar je slabega in pomanjkljivega, a kar je dobrega, da se tudi v prihodnje obdrži.

Jedna poglobitniših napak in zoper vsa pedagogična načela je že samo na sebi to, da se prihodnji učitelji in izobraževalci prihodnjega naroda za to velikansko delo v učiteljskem izobraževališči podučujejo in izobražujejo skoraj edino v tujem, nemškem jeziku, kterega potem kot ljudski učitelji pri podučevanju slovenske mladine in slovenskega ljudstva rabiti ne morejo. K temu pride pa potem še druga napaka, da oni stopivši v djansko šolsko življenje nimajo potem nobene pomočne knjige, ktera bi bila pisana v jeziku, v katerem z učenci občujejo. In vendar potrebuje tudi slovenski ljudski učitelj tako, kakor nemški dobrih učnih pomočkov, da sam v omiki napreduje, se od dne do dne za šolski nauk more dobro pripraviti, ter tako sebi podučevanje, učencem svojim pa nauk polajšča in poočituje, ter si tudi tako več časa prihrani. Kakor znano so pa učna sredstva ali pomočki dvojne vrste, so učna sredstva, ki jih učitelj sam za-se potrebuje, in so učna sredstva, ki jih učitelj za svoje učence potrebuje.

Učna sredstva pa, ki jih učitelj sam za-se potrebuje razpadajo zopet na dve vrsti: so namreč šolske knjige in pomočne knjige. Ako vprašamo, koliko imamo teh pisanih v domačem jeziku, ktere bi mogel učitelj pri poduku neposrednje rabiti? — Mislim, ako odštejemo „dr. Močnikovega“ navoda k prvi in drugi računici, potem smo pa pri kraji s pomočnimi knjigami, ktere bi bile pisane v jeziku, v katerem občuje učitelj s svojimi učenci. Vprašam, ali ne potrebujemo neobhodno za naše šole kake pomočne knjige pisane v domačem jeziku za navod k početnici za nazorni nauk, kakor je izvrstna nemška knjiga „Unterklasse“ od Hermannna? — Le pomislimo s kakšnim trudom in kolikimi težavami pa tudi stroški se mora mladi, nastopni učitelj boriti, da vse to, kar si je s te-

žavo in trdom pridobil v učiteljski izobraževalnici v tujem jeziku, rečem, da vse to potem raztolmači v domačem, slovenski mladini razumljivem jeziku, ter si svoj nauk tako priredi, kakor ga neobhodno potrebuje za slovensko mladino.

Kako lahko se pa tudi učitelj poleni, ker mu serčnost upade. Pogledjmo dalje, v katerem jeziku je pisan navod *) k III. računici. Ali ni mar učitelj prisiljen s knjigo v roki, spisano v tujem jeziku pripravljati se in podučevati ta važni, pa težavni predmet. Vprašam, ali ne mora biti ljudski učitelj pri takih razmerah modrejši in sposobnejše od glavnih učiteljev na izobraževališču, ker on je prisiljen tuje blago po domače podajati slovenski mladini. In vendar pričakujemo te prekoristne in potrebne knjige že toliko časa!

Dalje potrebujemo za sedaj po mojem mnenju tudi pomočnih knjig spisanih v domačem jeziku „o geometriji, fiziki, kakor tudi navoda o risanju“, za ktere prositi sl. vlado zdi se mi zelo potrebno. Kajti, ni še zadosti, da se prihodni odgojevalci naroda v učiteljskih izobraževališčih uče le teorije, ampak podati se jim morajo potem tudi vsa ona sredstva, po katerih se mladina in narod najlaže podučuje in izobražuje, in to so ravno pomočne knjige, spisane v domačem jeziku. — Zato se predrzнем izreči, da tudi nemški učitelji svoj materni jezik ravno tako ali še bolj znajo, kakor mi svojega, pa vendar še nisem bral, da bi komu na misel prišlo, da bi se nemški učitelji podučevali in za svoj stan izobraževali v kakem tujem jeziku, ali da bi se jim silile pomočne knjige, spisane v tujem jeziku.

Primerno si mi toraj zdi, da izrečemo danes javno svojo željo, da bi dotične šolske oblasti blagovolile nam preskerbeti že skoraj tako potrebne in težko pričakovane pomočne knjige spisane v domačem jeziku. Vkljub še tako umetno izdelanim načertam prave izomike in pravega napredka ne pri naših ljudski učiteljih, niti pri naših ljudskih šolah, tedaj tudi pri našem narodu, ne smemo in ne moremo pričakovati dotlej, da se tukaj razmere ne zboljšajo.

Kje je iskati uzrokov, da nauk v računstvu po nekaterih šolah, vzlasti na višji stopinji ne rodi pravega sadu?

Za učiteljsko konferenco v Celji 1. in 2. avgusta 1877 sestavil V. J.

(Konec.)

C.

Da imajo tudi učni pripomočki izdaten vpliv na končen vspeh podučevanja, ne bode — smelo mislim — nihče oporekal.

1. Nekaterim učencem manjka računic, tablic ali papirja, bodi

*) V Ljubljani tudi nemškega ni; ali ga predelujejo ali kaj? Vr.

si uže to iz nemarnosti ali iz revščine starišev. Takšno pomanjkanje pa napredek zadržuje — kmet brez pluga, ženjica brez serpa, kaj opravita?

2. Ako učitelj nema v šoli učnih sredstev pri računstvu, razne mere, uteži i. t. d. mu tudi to nauk zavira. Z malano mero na papirji, in s takimi uteži i. t. d. mu nij dosto pomagano.

Č.

Razmerje, v katerem je podučevanje omejeno, razdelitva učne tvarine, in tej v obravnavo odmerjeni čas vpliva tudi na končni uspeh podučevanja.

1. Gledé važnosti računstva v ljudskeji šoli se velika težavnost — podučevanje v večih oddelkih ob jednom — ne da skrivati. Manj ko ima šola razredov, tem bolj občutljiva je ta zavora, i to posebno na deželi, kjer je včasi šola mnogo prenapolnjena. — V jednom oddelku podučevati je igrača, primerjaje z onim, v več oddelkih. Majhen prostor, in včasi dvakrat čez postavno število otrok — to je težavno podučevanje!

2. Pomisliti je pa tudi, da se je dan danes ljudska šola z raznimi predmeti tako preobložila, da na posamezne prav malo časa pride. Skoraj se nam bode bati, da bode pregovor: „Ex omnibus aliquid, ex toto nihil“ nam veljal.

Pri vsem tem je pa še opomniti, da so nekateri, ki radi na posameznih predmetih jahajo, bodi si uže iz katerega — koli uzroka, a pri tem navadno druge predmete zanemarjajo.

3. Razven tega, da ima ljudska šola uže mnogo predmetov, naklada se ji pa še drugo breme: podučevanje dveh jezikov. To jemlje mnogo časa in prizadeva veliko truda, pa primerno daje le malo uspeha. Zraven je pa še to naj bolj čudno, da učni čerteži o dveh jezikih nič ne govoré, da za drugi deželni jezik niti nobenega časa ne odločujejo — ko ima vendar vsak drugi predmet odštete ure. Ker se pa vendar zahteva, da se tudi v drugem jeziku podučuje, kje toraj jemati časa zanj? Ure za drugi jezik se morajo tako rekoč krasti od ur, ki so odločene drugim predmetom, ali pa čez postavno število ur podučevati, vsakako toraj proti — postavi —. Lahko je toraj mogoče, da se tu ali tam tudi od računstva vzame kaka ura, da se podučuje v drugem jeziku.

4. Nekaterim — morda — tudi to nekoliko težavnosti prouzročuje, ker učne knjige niso po oddelkih (na 4 oziroma osem let) razdeljene, ker tvarina nij natančno določena vsakemu oddelku. Tu pač nekateri mislijo, da otroci morajo v vsakem oddelku druge računice (in druge bukvice) imeti, in če so prejšnjih tudi le do srede vzeli. Na ta način se veliko bistvenih reči spusti, in v nauku, ki nema potrebne naslombe, se ne more zdatno napredovati.

To so toraj uzroki v obče, ki veljajo tudi za vsak drug predmet, ako se ne dosežejo zaželjeni uspehi.

Pedagogični pogovori.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

21.

Gotovo ni brez pomena, ako slišimo ali beremo v kakem časopisu, da se je tu ali tam odperla kaka nova ljudska ali meščanska šola. No, si misli marsikdo, zopet se je odperl nov vrelec, ki bode napajal ukaželjno mladino z modrostjo in učenostjo. Zdaj pa naj še kdo reče, da ne napredujemo.

Ali napredek je beseda, ki nima nobenega stalnega pomena, ravno tako, kot omiko. Pa tudi v tem pomenu se rabi napredek, kjer bi se moralo staviti „nazadek“. Ako n. pr. beremo: naše, t. j. 19. stoletje je storilo velikansk korak v tej ali oni stvari naprej, si moramo večidel misliti: da smo še le zdaj prišli do teh misli, ktere so imeli že ljudje pred kakimi tremi stoletji. Saj tudi Göthe pravi, da se je vse dobro že enkrat mislilo; mi se moramo pa le potruditi, da to še enkrat dobro mislimo. Mnogo bi še lahko pisal o tej zadevi, ali to odložim za kak poznejši pogovor; le to zakličem, da ni treba poslušati vsacega branjevca, ki nam hvali in priporoča neko prav glasovito maslo.

Šolstvo napreduje. Tako se mnogo in mnogo pisari po časopisih. Dosti je kričačev, ki na vsa usta trobijo ta stavek. Celo po gostilnicah se mnogo debatira o šolskem napredku. Šolstvo ni več „politicum“, kot je rekla Marija Terezija, ampak „publicum“. Vsak ima o tej zadevi besedo, če je pa nima, si jo pa sam jemlje. — V resnici se je pomnožilo število šol, vsak otrok mora hoditi v nje, stariši se kaznujejo, ako ne pošiljajo svojih otrok redno k poduku, i. t. d. Vsakdo se mora hoté ali nehoté napiti studenca modrosti. Učitelji pa morajo paziti, da nihče žejen ne odide iz šole. In ker že primerjam učenje s pitjem, hočem pri tej primeri še nekoliko postati. Če pa ni kateri izmed otrok, ki pije ta studenec modrosti, prav terden v možganih; kaj pa potem? Opijani se, kakor z vsako pijačo, ki ne obstoji iz same vodé. Oj, potem je pa hudó! Zato je pa tudi toliko poklicanih otrok, a tako malo izvoljenih. Kaj pomaga, da se zida toliko šol, da se učitelji vedno množé, in da je njihovih nadzornikov kmalu toliko, kot učiteljev samih. Omika, zarad ktere so se ustanovile šole, se pa vendar nič kaj ne širi med ljudstvom, saj se slišijo tolikokrat tožbe, da je sedanja mladina, v ktero se vcepljejo perve kali omike, tako divja in surova.

Vprašam, kdo bode povzdignil šolstvo na oni verhunec, na katerem bi moralo biti? Kdo drugi, kot edini učitelji. Kteri je pa količkaj posvečen v šolske razmere, pa dobro vé, da imajo vsi drugi o šolstvu besedo, le edini učitelj nima skoro nobene. Pervič pogledjmo nekoliko krajne šolske svete. Kaki možje sedé včasí v njih! Ključarski, krojaški,

črevljarski, mizarski in drugi mojstri, katerim se pač ni nikdar sanjalo, ko so bili še „lerbubje“, da bodo imeli enkrat naslov „gospod krajni šolski svetovalec“. Oj svetovalec, tako imé imajo pa tudi tisti gospodje, ki so šestnajst let študirali, so potem kakih pet let prakticirali pri kaki sodniji, so bili potem kakih osem let adjunktje, potem sodnijski tajniki zopet toliko časa, in še le po vsem tem so postali sodnijski svetovalci. Pa če so se ravno toliko časa trudili, vendar nimajo tako dolzega naslova, kot krajni šolski svetovalci. Naj pa še kdo taji, da človek ne more sedanji čas, postati vse. Samo ubogi šolmošter ostane šolmošter vse svoje življenje. Pa še drugje so taki ljudje. Tega pa ne povem. —

Učitelj tedaj, ki ima povzdigniti šolstvo, nima nobene besede pri šolstvu. Kar ti gospodje tam zgoraj sklenejo, to mora on storiti. Ustavljati se, tega bi ne svetoval nobenemu; kje bi bila sicer disciplina!

Pa tudi čisto privatne osebe tako rade dajó svete o šolstvu. Ti ljudje so pa najhuji. Po časopisih se tako radi oglašajo, ter se smešé s svojimi navadnimi izrazi: „meiner Ansicht nach“, ali pa „meine unmassgebliche Meinung ist die“ i. t. d. Saj so pa to tudi res prav nemerodajne misli, s kterimi naj bi raje ostali doma za pečjo, ali pa k večemu v gostilnici debatirali. Ti se tako lahko osmešé pred vsem svetom, pa vendar nič ne marajo. Saj je toliko družih norcev, ki zvesto prikimajo na vsako njihovo besedo, ter rekó: da, da, prav imaš, res je tako, dobro si povedal, pravo, izverstno! — Ti kričači bi gotovo še enkrat rekli, da bi bilo pametneje, ko bi rasle buče na hrastih, ako bi slavni Ezop ne bil že tako izverstno dokazal, da bi bilo to jako neumno. Naš Prešern bi ne govoril toliko o teh kričačih, ampak kratko bi rekel: „Le pojte rakom žvižgat, ležnjivi šolski preroki!“ —

Te gospode, ki vedó toliko kritikovati o šolstvu, bi bilo dobro vsaj en dan zapreti v kako šolo, v kateri so najbolj nemirni otroci. Gotovo bi jim potem prešlo veselje, kritikovati šolstvo. Prešern bi jim dejal: „Le črevlje sodi naj kopitar“.

Velika neumnost je pa, da nekteri časopisi vsacemu tacemu kričaču dovolé prostor v svojih predalih. V tem obziru stoji na prvem mestu dunajski „Extrablatt“, ki bi se mnogo bolje lahko imenoval „Extraschmier“. Ta listič pač v nesramnosti milijonkrat presega „ljublanski Tagblatt“. So že nekteri ljudje taki. Namestu da bi se šli kopat v čisto vodo, se veržejo v najbližnjo mlakužo, ter se povaljajo dobro po nji. Potem pa čakajo, ter si mislijo: naj se nam pa sedaj kdo približa, to ga bomo ometali z blatom, da ga ne bodo očistile vse vode na zemlji! In taki in enaki ljudje hočejo dajati nasvete o šolstvu. Gospoda moja, šolstvo je tako važna in sveta stvar, da se ga ne smejo dotakniti tako posvetne roke, kakor jih imajo mnogi obrezani in neobrezani judje. Šolstvo se ne

bo dvignilo, ako taki ljudje zabavljajo. Dvignili je bodo le učitelji. Da ga bodo pa zamogli ti, je potrebno, da jih ne dražijo taki nepoklicanci. Kar jim ti pametnega povedó, to že tako vedó učitelji, ali pa lahko kje druge beró. Ako bi se hoteli pedagoške modrosti učiti iz časnikov bi kaj slabo zadeli. Taki filozofje tudi nič drugega ne povedó, nego kar so že nekdanj povedali pedagogje. To še enkrat pogrejejo, zabelijo z lažmi, in okisajo s kakim napadom na ktero šolsko osebo, pa je nov članek, ki se potem šopiri v katem listu, kot ženska s pobarvanimi lici v salonu. Kaj bi neki rekel zidarski mojster, ki zida kako poslopje, ko bi vsacih deset minut prišel kdo k njemu, ter mu svetoval, kako ima zidati? — Pa saj živimo v stoletji svobode, v katerem ima vsak (?) pravico izraziti svoje mnénje. Zato se mora pa tudi vsacemu pustiti kritikovati in se blamirati, če ni drugače. Sploh rečeno je pa nemška svoboda tišučkrat bolj pusta in merzla, kakor Sibirija. (Dalje prih.)

Dr. Jakob Zupan.

V listu 15. sušca 1812 obžaluje Primic, da na zadnje véliko pisanje njegovo ni še odgovoril Zupan, ter pravi: „Ko bi védili, kako grozovito težko na odgovor čakam, bi mi vžè bili zdavnaj pisali. — Kolko mi dajo, ko Jim nekaj noviga povém? — Slovénška Učivnica (Zeŕfranŕel?) je — est, existit — v' Némškim Gradcu — jaz (jez, jest) bom ná-njo stopil, mordè taki (precej) po Uzmi (Veliki noči), sem žé (vrè, pravijo Ribničani) dekretiran“. — Zdaj vas zarotim vse, quibus meliori ex luto finxit praecordia Titan; posebej prosim Vas, qui habetis venam vere slavice, delajte, pomagajte, pošiljajte opominov rojaku, kateri goreče želi „zapušeno, sirotno, zaničvano, pozábleno Slovénšino v lepih veselih Podravske in Pomurske pokrajinah en malo kviško v življenje perpraviti . . Bog bo vam platil“. . . Proti koncu poprašuje: Quousque jam perventum est in revisione Bibliorum? Pomagajte, da Paskal da svoje pridige skoraj v tisek; ali dajte Vi ktere! Ste-li Komenškega (Comenius) že pretolmačili? . . „De mi bodo skoro odgovorili, prorsus nullus dubito; ko vém, de so možki Župàn . . Naj mi za terdno pišejo, če ne, jih bom o vakancah pretepel“. —

V pismu 26. julija vesel poterjuje, da je prejel pismo njegovo, oménja nekoliko o Kopitarju, češ, on se še zmirom kavsa z menoj, hvali Jarnika, zahvaljuje se Zupanu za poslane opazke k njegovemu delu ter ga prosi, naj mu piše kaj o glagolu, o Dobrovskovih glagolskih verstah, o slovenski skladnji, o Vodnikovi slovnici i. t. d. „Prof. Gmeiner und Prof. Beno (der das Bibelstudium tradirt) geben den Geist der katholischen Theologie heraus. — Eh bien! Krainer, berühmt von Alters her, werdet ihr euch nie ermuntern aus dem trägen, literärischen Schlaf! Wie leicht

könntet ihr nicht in der Landessprache auch eine ähnliche Schrift herausgeben. Supan! Supan! macte virtute, korajža velá! „Der Mensch kann viel, wenn er nur ernstlich will“; den Krainern fehlt nur ein wenig zu sehr an einem festen, ausdauernden guten Willen. — In jeder Diöcese ist schon für das wissenschaftliche Fach mehr geschehen, als in den neuern Zeiten in der Laybacher: Kaj drémlete, al ne veste, kaj s. Pavel pravi: ura je prišla, de se enkrat iz spanja zbudimo! Quales reges, tales greges! — Die Krainer könnten es in jeder Hinsicht viel weiter bringen, wenn sie wollten.“ —

„Lubi pobratini!“ ogovarja ga v listu 15. novembra. — V Gradec sem spet srečno primahal . . . V kratkim pridejo moja nova Nemško-slovenska Branja (tako sem Lejebuch imenoval) na svetlobo; kadar bodo gotova, ti bom že en eksemplar poslal, de ga boš presojval (kritiziral); pa te bom lepo prosil, de mi boš po pravici tvojo misel čez moje nemšovanje povedal . . Lubi moj brate! al mi ne moreš na ene tedne tvojiga Küzmiča poslati? . . pošli ga do Vodnika, on mi ga bo vrè poslal . . Al bi ti ne bil tako dober, de bi mojimu bratu iz prijateljstva proti meni včasi kaj pokazal, de se bo préd doma petelinsko al po nemško brati naučil, saj fant ima prav dobro butico . . Z Ravnikarjam sem v Lublani govoril; mi je od Biblije ino od drugih pisem nekaj naprej bral, kar mi je silno dopadlo. Le delajte, gospôda, sej še néjste na Kranjskim vsimu na konec prišli ne; veliko več bi se pri vas imelo še zgoditi, ako bi tako oterpli ne bili: bukvarji so mi sploh tožili, de so vaši pópi eno malo preveč negúdni (komód). Pri Biskupu sem tudi bil, ino sem ga pričo Golmajerja ino Prelésnika z gorkimi besedami prosil, de naj napravi kakor vé ino zna, de se bodo vaši bogoslovci (teologi) bolj na obdelovanje svoje máterne besede podájali, h čimur je posebno védna učivnica (katedra) v teologiji potrebna . . Še enkrat prosim za Küzmiča“ i. t. d. —

„Gradec 11. d. svičana 1813. Lubi moj Brate! No, pa dajva spet eno malo pogoričvati, saj že dolgo nejsva nič pokremlála. Kako je kaj? Kaj začneš, Jaka? — Si že kaj bolj zadovolen v Šmárijí? — Vidiš, ti jo prav iz serca po prijateljsko na vse usta povém: Empirsko pamet moreš včasi bolj poslušati — svét nej bil ino ne bo drugači: man muß die Menschen nehmen, wie sie sind, nicht, wie sie seyn sollen; studiere Knigge's und Meißner's Werke über die Menschenkenntniß. Ich versichere Dich, Bruder, auch ich habe die nämliche Schule schon mitgemacht; aber jetzt bin ich schon um Vieles gewisiget worden. Pa mi ne smeš zameriti: vidiš, jaz ti prav po pravici povem, kar mislim, de bi za mir ino pokoj tvojiga serca dobro bilo. Sploh pa bi si jaz prav iz serca vošil, de bi ti ne bil na deželi, je škoda za te; vidiš, se mi zdi, de bi bilo veliko koristneje za-te, za človeštvo ino za védnosti, ako bi ti bey

Gelehrtenfachej kejsar — za kaplane so drugi . . dobri . . — ti jo še enkrat prav na ravnost povém: ti nejsi za kmeta, non habes sensum rusticum; razun ti bi se mógel za kmetávse — ves preroditi. — Sed jam plus quam satis de hisce odiosis! — Jam paullo majora canamus! — Zdaj odgovor na tvoje sladko pismice od 17. decembra . . Ravnikar že vé, de so meni njegove novo skovane besede znane; sem Vodniku pisal, pa nejsem povedal, od koga sem zvedil. V. mu je dal moj list brati. V. mi je tako odgovoril: „R. je tkoj obduhal, de ste pervo polo mašnih bukev brali; tedaj je rekel, de per njemu na Vačah pravijo otnem; popisba pa mu samimu ne dopade, pa pravi, de ga je Rezar naganjal, de je hitel, de mu popisvanje ni bilo prav, in de je v naglici namest popis svojo bo perstavil. Per Biblii ne bo nič sam znešel, kar bi drugih enajst ne pervolili“. So že tvoje bukvice natisnjene? pošli mi jih skoraj! — . . Tu ti pošlem moje to zadno delo; preberi, presodi ga prav oistro, kar narveč moreš, z tim mi boš narbolj vstregel, ker goreče želim se pobolšati, kar je narveč mogoče. Vem prav dobro, de je še silno veliko nemšin notri, pa si ne morem kaj, sem na samôti, odločen od terdih Slovencev. Piši mi tvoje opomine (note), pa precej na dolgo. Kaj kaj praviš k mojim novinam (Neuerungen) i. t. d.?“ V tem pismu se nahaja, kar je pisal M. Schneider o vojski med Francozi in Rusi slavnemu Jarniku, in Jarnik s tim vred Primicu (gl. Jezičn. str. 3.), pa v dostavku: „Timu mladimu Rudežu sem tudi ene bukvice poslal; veš, kaj se mi sanja, de zna morebit sčasama R. Slovénokranjski Mecénas biti — treba bi ga bilo — kadar Cojza ne bo. Spodbadaj ga spodbadaj ino derva na ogenj prikladaj, kakor veš ino znaš. — Z Bogom!“ —

Drugi, kateri je Zupana jako čislal in pogostoma mu dopisoval po svoje, v raznih jezicih, največ latinski, bil je Kopitar. Iz premnozih pisem, katerih nekaj od l. 1809 do 1821 hrani Slovenska Matica, posnamem naj le nekatere kratke znake, na pr. l. 1809: „Quid de spe patrii idiomatis? Primitz hat es übernommen, den Trüber lexici faciundi causa zu erzerpiren! Werden Sie, spes nostra! denn gar nichts thun pro bono pulcerrimae dialecti linguae pulcerrimae (d. i. der herrlichsten Dialect der herrlichsten aller lebend Originalsprach!); sammeln Sie doch adagia, proverbia und — in quo certe tu vel maxime proficies — Proselyten für unser Studium! Hat Sie Bodnik nicht auch angefeuert zum Mitwirken? — 1810: Velis nolis. Sie müssen am Ende doch auch ein Slaviste werden; denn Sie sind einmahl enrôlirt bei Dobrowsky, und ich war der Werber . . Ergo noli me confundere! . . Ne bodite tako Župansko štimán! . . Indessen werden Sie Dobrowsky's Präsent, und tesseram slavophilae (Slavin) schon erhalten haben: ich habe mich für Sie in voraus verbürgt, und adagia, proverbia, novam biblicorum versionem etc. bei Dobr.

angefagt: ergo fac velis, nam potes unus omnium maxime... Sacrosancte Doctor! Bodo hudi na-me, ki sim jim oblubil, de proxime habebis res bestellatas, ino še zdej tukej ležé! . . I kaj pa Oni délajo, dulcissime amicorum? Quid de novis bibliis? Quid de proverbiiis? Accepistine Dobrovii munusculum (Slavin)? Sit tibi hoc baptisma slavismi! Meni gre po glavi, de jih bodo za Notariusa postavili: to mi ni prov: ičh will Sie nicht als Geschäftsmann, sondern als Gelehrten, cujus et post fata aeterna existat memoria, wissen. Wie steht es mit der Sllyrischen Sprachfanzel? . . Vale, dulcissime rerum! — Lop! ičh lasse mich nicht zweimal bitten, ut te tikem! scis voluisse me, sed non audebam doctorem provocare ipse indoctorrimus! Oblatam autem ultro humanitatem quare non accipiam!? Ergo vivat Gospod Jaka: Bog Te sprimi! Tikantem tikato! — Nescis, quantopere de te gaudeam, sed cave ne alii tibi subrideant ob slavismum. Est enim opus tibi dignitate quadam gravi tanquam pastori ovium.

L. 1812: O te impudenter negligentem! Nihilne mei meministi? Nescio quid de te cogitem. Num te collegarum corruptit exemplum, fruges consumere natorum? . . Si non succenserem, mitterem per te salutem dissimillimo tui Ravnikaro et Wallando et Guntio et Hladniko: sed vix dignus es . . . Perpende antequam quid dicas; nam soles levis esse in prodendis secretis et pene puerilis, nil reputans quid scintilla possit . . Ergo nec mihi succense, si quid verius dixi, nec in socordia persevera . . Si te offendi, ignosce poenitenti, wer' nig mehr spassen! nam scribo tibi, non aliis; magnus autem pater (Zois), credo, omnia nostra potest scire, immo debet . . Vodnikum saluta, est Primitzo decies melior . . Primitz sit Gottsched noster! — Humboldt nunc slavicas linguas adgreditur me duce. O quā tu rure marcescis? nonne in urbe posses esse, et circa baronem? ut et ipsum juvares, et ab ipso juvaberis! — Est, ut fuit, ambitiosus in malam partem, respondi de te. — Ravnikarum aut Ravniharum (— har enim itidem est plane nostrum) saluta meo nomine amantissime, et de bibliis, quae ubique fama laudat, gratulor. — Ravnikar est spes mea!

L. 1813: Totum hoc koplánárstvo tuum mihi jampridem non ita probatur; quid propheta inter Saulos hos? relege initium Sallustii, et vide, an recta moneam, qui te etiam atque etiam flagitem, ut rure relicto in urbem redeas et cum barone sies, apud illum discas et illi subservias ut ego et Vodnik olim. Nullāne in civitate fára pro doctore aut notariatus, qui censum certum praebeat et otii aliquanto plus quam ruri est, et amicos dignos te, et libros? perpende rem, et cum barone delibera et effice! . . Sollicita Rauniharum et tu ipse cooperare, cooperator ut sis vere . . Redeo ad Nr. 1, ut Sallustium relegas et cum Barone (Zois) liberrime et apertissime deliberes. Ego, quamquam omnes

isti vestri Athanasii me suspectum haberent, sperarem et confiderem plenam ipsorum fiduciam mereri (non subrepere); cur non et tu, Augustine, nepos cum sis. Den halben Weg werden sie dir selbst entgegenkommen, sed *σωτηρίῃ*, opus est . . De koplanarstvo videbis, ut te expedias. Sallustii locus est: Omnes homines, qui sese student praestare ceteris animantibus, summa ope niti decet, vitam silentio ne transeant ut pecora . . —

L. 1814: Gaudeo quam maxime, et alias dialectos slavicas tam inter vos foveri, et amo Jerinum, cujus pueri hinter den Klosterfrauen perbene memini, cum adhuc bos letaret, et ego smerkov: erat jam tum fein glavica. Amo et Vodnikum, quod tam bona mática sit, et vos mladās čebelicas ducat ad gore visóke ut ait . . Ravníkar: sunt enim in illo aequae divina velle et nosse! — Quam vellem te esse in urbe, ut cum illo esses et communibus consiliis rem gereretur . . . Vale et sis minus rejen, et magis réden et poréden i. e. diligens, ordentliĉ. — Tu cave, ne gula te corrumpat et potentiorum limina! —

L. 1816: Carantonica dialectus poterit brevi deduci per fontes seculi IX. X. XI. XII. XIII. etc. et gaudeat Valentinus (i. e. Vodnik) et sapiat. Cur nemo vestrum carniolice vertit „Dies irae, dies illa“, quam omnes dicunt esse rem protestantibus inassequibilem? — L. 1820: Ergo — pace! . . Raunicharo facis injuriam multifariam. — Velles ne . . tua Slavica omnia (Mitšlavišč, ſej eš nun glagol. oder cyrill. gedruckt oder geſchrieben) . . huc mittere . . Mea omnia Dobrovio dedi domum (habitat in altera urbis parte). Omni vespera simul slavizamus — Dobrowsky te resalutat et mecum est cupidus videndi Glagol. et Cyrill. tua. — Audio te fuisse Belegradae Constantini Porphyrogenetae! — L. 1821: Ecce . . macerat me tuum silentium, ne imprudens te offenderim! — An quod communicari cupierim tua slavica. Equidem mea omnia Dobrovio communicavi, nec poenitet. Nec te poenituisset! Cum honestis enim viris est negotium, non cum lutheranis Vossiis! Et vel si non vis, dic verbo et sanabitur anima mea, laesa silentio! Ipsa gloria, quam tibi times (fortasse) praeripi posse, non deerit, si tuis thesauris potuerit uti patriarcha Dobrovius . . Gaudeo quod summum magistrum etiquettae aliquando derwischerim! heus tu? nonne mihi debes responsa duo aut unum? Qui te excusabis apud dominam etiquettam! Nam de amicitia vidua video te non multum curare . . . Sed tu, quo minus tibi placemus, eo magis nos deberes amare ex mente Xsti, nam si amas qui placent, quid facis melius quam publicani. Vale et corrige te amico Veteri . . — Naslove na pismu narejal mu je časih nemške ali latinske, navadno francoske na pr.: A Monsieur Mr. l'abbé Jaques Soupan (Supan, Suppan) Docteur en Théologie et Coopérateur a Ste. Marie (Šmarje) près Laibach; . . Dr. en Theologie et Professeur à Laibach; in v pismu časih po cirilski na pr.:

Župano Doctori K. Legista, Censor, Scriptor in v sklepu: Vale; vale animamque redde veteri amico; vale et fave Veteri vetus hospes amico.
i. t. d.“ —

Spominske slike iz svetovne razstave l. 1873.

Načertuje Jos. Levičnik, učenik.

(Dalje.)

Motto: „Človek se uči
Dokler živi.“

Narodska prislovica.

V jako obširni sgradi, ki je nosila naslov: „Gartenausstellung“, nahajalo se je razpostavljenih brez števila pridelkov, ki jih rodi vert in polje. Cvetlic vidilo se je toliko in tako sprelepih, pa tudi prijetno vonječih, da si bil človek kmali mislil, da v raji, kjer so živeli naši prvi stariši, ni zamoglo veliko lepše biti. Človeška domišljija si da komaj kaj lepšega misliti, kakor je bilo v tej sgradi viditi. Mnogo cvetek vravnanih je bilo tako, da so še rastoče vile same po sebi v vence in razne podobe; — res sprelepo bilo je vse to. Zmed sadja ga mende ni, da bi ne bilo ondi zastopano, in sicer v najlepših eksemplarih. Razloženo je bilo na jako elegantnih okrožnih posodah, in z manoj vred so se mende marskomu sline cedile po tako sprelepih in okusnih sadežih. Mnogo inostranega sadja, zlasti pomoranč in limon, rastlo je še na drevesih, in razširjalo posebno prijetno vonjavo krog sebe. Cvetkam in sadju pridruženi so bili ostali poljski pridelki: buče, korenje, repa. Zelje, podzemljice (krompir), kumare, pesa, čebula in Bog zna kaj vse; — dalje razne sočive i. t. d. Tudi inostranega drevja: palm, oljk, lavorov in tacih rastlin bilo je toliko, da se je človek naposled že gledanja naveličal. —

Tudi v sgrado „Weinfesthalle aller Länder“ me je bil zanesel veter. Vrvnana je bilo to obširno poslopje tako, da je bila ravno po sredi ulica, po obeh straneh ob nji pa so bili tik eden poleg drugega tako zvani „Büffet-i“, po naše rečeno: točilne mizice, v ozadju za vsako pak police, kakor se navadno vidijo po štacunah, in na njih stale so steklenice poleg steklenice raznobarnega vina. Kakor imé pové, dajalo se je tu vino na pokušinjo, pa naj vendar nikar kdo ne misli, da morda zastonj, ampak na videz le proti slani, t. j. visoki plači. Najdel sem namreč ondi le malo ljudi, pa še zmed teh le redko katerega, ki si bil dal kaj postreči. Viditi pak so bila vina tako okusna, da menim, ko bi se bila točila po zmerni ceni, in ko bi se bili snidili skup pravi, tako zvani „vinski bratci“, da se ga bil marsikdo navlekel pijavki enako. —

Sgrada „Musterstall sammt Einrichtung von Baron Bittel“ kazala mi je tako sprelepe, po večjem iz grodeljna (vlitega železa) zgotovljene reči za živinske hleve, da sem si na mestu zapisal v svojo noticno knjižico: „To je pač le za take, ki imajo dost cvenka!“ Vsakako je bilo mnogo

teh stvari za živinske hleve veliko prelepih, vendar: kdor za svoj denar hoče kaj takega imeti, naj ima! —

V sgradi: „Pavillon der ersten Oesterr. Sparrfassa“ videl sem stene popete s statističnimi tabelami o delovanju vseh avstrijskih hranilnic. Prav znamenito je take reči pregledovati in prebirati zlasti naše dni, ko je denar taista os, okoli katere se suče ves svet. Vse poslopje bilo je dragoceno olikano in opravljeno, kar se tudi spodobi za tako hišo, kjer gre toliko novcev iz rok v roke, ali kjer se, kakor naš kmet pravi, „toliko denarja prekucne“. —

Ogledal sem dalje tudi „Glaswaaren Pavillon v. Starf“, v katerem je imel imenovani gospod (iz Pilsen-a na Češkem) razpostavljene pridelke svoje steklarne in glinjarijske (Thonwaaren) fabrike, ter rudarstva. Čehi sploh slovijo, da so oziroma obertnije prvi narod v Avstriji. Kdor tega ne verjame, naj bi bil prišel v g. Stark-evi pavilon. Preveč izdelkov dajo steklarne, glinjarije in rudarije, da bi jih tu posamezno našteval, in bi mi to dalo pisarije več kot dovolj; kdor pa vé, kako sprelepe in raznoverstne stvari se vidijo in prodajajo naše dni po steklarnih štacunah, ta naj tudi verjame mojim besedam, da gosp. Stark-ovi izdelki se lahko merijo z vsacimi te stroke. —

Včasih pa zaide človek tudi nehotoma kam, kamor ga ravno ne mika odveč. Ko bi n. pr. to uro, ko pišem pričujoče verstice, nahajal se na Dunajski razstavi, in bi stal pred sgrado, o kateri bi mi kdo rekel: „To je pavilon der Neuen freien Presse“ *), bi jaderno in brez vsega premisleka djal: o, primaruha, tu noter pa prav za gotovo ne grem; kajti preveč nas Slovane čertijo patroni te sgrade, da bi se človek brigal za to, kaj se pri njih vidi. L. 1873. morebiti ta časnik ni bil celo še tako strašansko sovražin Slovanom, Turčinom pa do „komolčka in serčka“ prijazen, kakor dandanes; toraj si malo ložej sam sebi odpustim, ker me je bila radovednost zanesla tudi v zgoraj imenovani pavilon. In kaj sem vidil ondi? Vso manipulacijo, kako se po najnovejših načinih kuje zgodovina sveta, ako se sploh časnikom priznati hoče, da oni imajo ta privilegij, in da to tudi v resnici vestno spolnujejo. To da! — Bogu bodi potoženo, da je mnogokrat to najogromnejša laž, kar časniki prodavajo svetu in prihodnosti za zlato zernje čiste resnice. Da ne zaidem vender predalječ od svojega predmeta, naj le o kratkem omenim, da kar so v „Pavillon der Neuen freien Presse“ pred očmi obiskovalcev napisali literati, priredili so koj urno-ročni stavci za natis, in berzotiskovni stroji (Schnellpressen) so le gredè izbacili „fix und fertig“ časniške liste, ki so imeli namen, naznaniti bližnjemu in daljnemu svetu, „kaj je na Dunaji in po vsi znani zemlji novega“. —

(Dalje sledi.)

*) Ob začetku rusko-turške vojske je ponudila „N. f. Presse“ svoje pero za 2 milijona rubelov — „Rusom“ — sedaj pa piše za „polumesec“.

Dopisi in novice.

— V Velikih-Laščah 20. okt. 1877. Zahvala šolskim dobrotnikom. — Minule so vesele počitnice in pričelo se je zopet novo življenje, novo trudapolno delo na šolskem polju. Akoravno je posebno zdaj še mnogo, mnogo posla pri kmetih, zlasti v času, ko se spravljajo zadnji pridelki in tudi otroci dokaj pomagajo svojim roditeljem, ali v marsičem celo nadomestujejo odraščenega delavca, (marljivo nabiraje si živeža,) oglasilo se je vkljub temu precej ob začetku zdatno število ukaželjne mladine obojega spola, ktera pridno dohaja v šolo in si nabira koristnih věd — zakladov za prihodnje življenje. Nekteri pa, se vé, ostali so doma, ker nimajo še potrebne obleke in ti vborni revčki od dné do dné željno pričakujejo, ter večkrat zastoj nesterpljivo pogledujejo na vse plati, od koder ima prikoračiti rokodelec, kteri je že davno prej gotovo priti obljubil. No! kaj pa da! ti ljudje najpoprej strežejo imovitim gospodarjem, pri kterih so si svesti gotovega plačila, a reveža odpravljajo čestokrat le s praznimi obljubami. Zares, mnogo družin je tako revnih, da z največjo težo oblačijo svojo deco. Kako žalostno je pač, ako po tem takem vidimo, da v šoli otroci sede brez vsakakoršne učne priprave, in toliko žalostneje je, če učitelj takim siromačekom nima s čim postreči. A kako vesel mora biti ta, ki ima šolskega blaga na izbér. Ne more se dovolj hvale in zahvale izreči onim sl. družbam in osebam, ktere si štejejo v dolžnost ali nalogo, nabirati prostovoljnih milodarov, s kterimi se je že tolikanj pripomoglo zapuščenim šolam in revni šolski deci. Kakor marsikje drugod, nahajajo se tudi pri nas mladinoljubi in šolski prijatelji, ki zdatno podpirajo šolo in pripomorejo k dobremu. Kakor pretečeno leto, tako so tudi letos podarili naši šoli vis. č. g. duhovniki, nekteri tukajšnji c. k. uradniki (med njimi predobri in priljudni c. k. sodnik g. Candolini, ki je bil in je še vedno iskreni človekoljub) in tudi drugi dobrotniki, lepi znesek tri in trideset gold., ki se je obernil v svoj namen. Nakupilo se je namreč razno šolsko blago, kakor: Schreiberjevo rastlinstvo, računice, risanka, lepopisnice, spisnice, peresa, in dr.; tega ostane nekaj, kot stalni spominek šoli, a drugo se deli med šolsko deco. Ne morem si kaj, da ne bi za tako blagodušno dejanje z ginjenim in hvaležnim srcem, v svojem kakor tudi v imenu šolske dece izrekel najlepšo, naj toplejšo zahvalo vsim velečastitim g. dobrotnikom in šolskim prijateljem posebno pa gosp. Buš . . . , ki je bil iz lastnega nagiba osnoval to bernjo, in je, tujec sam podaril 13 gl. Bog poverni! Da bi pač gospodje še zanaprej zvesti in pomagajoči ostali, ter ne odtegnili svojih dobrotljivih rok!

Jož. Pavčič.

— Iz seje c. k. dež. šl. sveta dné 20. sept. 1877. Pomnoženemu krajnemu šl. svetu se je privolilo, prodati obligacijo šolskega zavoda za šolsko zidanje. —

Prošnja krajnega šl. sveta za odpisovanje doneska v normalni šolski zavod za l. 1875 se je napotila dež. odboru. —

Ljudski učitelj se prestavi za kazen, drugi iz službenih ozirov, tretji dobi ukor zaradi zanemarjenja službenih dolžnost. —

Prošnja bivšega učenca na realki za sprejem v učiteljsko pripravnico se je odvernila. —

Prošnje za nagrado in denarno pomoč so bile razrešene.

— Slovensko učiteljsko društvo. (Glej l. 20.) Tajnik poroča: Mnogega vam nimam povedati, ker nismo imeli velikih shodov in dolgih debat, a bile so 3 odborove seje. V I. seji 2. novembra smo se razgovarjali, bi li bilo mogoče o

božičnih praznikov sklicati večjo skupščino slovenskih učiteljev, in določili smo tudi dnevni red namenjenemu zborovanju. Na dnevnem redu II. odborove seje so bile: a) službina doklada starejšim učiteljem; b) opravilna doklada vodjem na jednorazrednicah in c) denarna kazen v prid ljudski šoli. Sklep je bil: Slavnemu deželnemu zboru naj se pošlje prošnja za priznanje imenovane službine doklade. Odbor je izročil prošnjo poslancu dr. Bleiweisu, in poslanec g. Dežman je nasvetoval o tej peticiji, kakor tudi pri mnogo drugih dnevnih red, a deželni zbor je sklenil, da se pošlje peticija deželnemu odboru. Ta je poslal peticijo dež. sl. svetu, da se o tem izreče.

Poglavitna stvar bo menda denarno vprašanje, kajti preverjeni smo, da dotični gospodje priznavajo, kako zelo je opravičena taka prošnja, a vpraša se, kje se bode to vzelo, kje vstelo?

K III. seji smo se sešli 2. avgusta, ko smo določili dan občnega zbora in dnevni red tega zborovanja. Biblioteko učiteljskega društva je tudi tu in tam kdo rabil in Spammers Lexikon se še zmirom nadaljuje. Močno bi bilo zeleti, da bi se to obširno delo, in tudi nekaj drugih knjig in časopisov vezati dalo.

Drugih shodov ali zborovanj ni omeniti; vzroki so nekako ti, da smo udje preveč raztreseni, in večina naših društvenikov je zunaj Ljubljane, kolegi po deželi pa imajo ob četertkih po zimi ponavljalno šolo, tedaj jim ni mogoče v Ljubljano k zborom hoditi. Tako je bilo ob kratkem skromno društveno življenje, kakor so nam čas in okoliščine dopuščale. —

Iz blagajnikovega poročila zvemo, da je društvo imelo 47 gl. 44 kr. prihodkov, a stroškov 4 gl. 50 kr. za Spam. Lexikon, v gotovini še ostaja 42 gl. 94 kr.

Udov šteje društvo še vsikdar toliko, da društvo postavno obstoji, dasiravno so nekateri s svojo letnino na dolgu. Te pa vljudno prosimo, da nam pošljejo zaostalo letnino, da se more račun za preteklo leto skleniti, in da spoznamo, s kaka svoto nam je razpolagati.

Odbor zaslišavši poročilo želi, da bi se nekateri še osebno vabili, da društvu ostanejo podporniki in udje, a tajnik omeni, da je več takih rodoljubov, ki društvo podpirajo raznim činom, z denarjem in knjigami, a nočejo veljati kot redni udje.

Dnevni red. I. točka. »Pomočne knjige za ljudske šole«. O tem obširno poroča predsednik g. Govekar (glej vvodni članek). —

Pomočnih knjig res potrebujemo, pisanih v tistem jeziku, v katerem podučujemo. A nastane vprašanje 1. Kdo jih bode pisal; kdo zalagal; in eventualno, ali bi se smele tudi rabiti? Ker na taka vprašanja nihče ni mogel določno in odločno odgovarjati, tudi ni bilo daljše debate, a zbor jednoglasno izreka, da so pomočne knjige važno sredstvo za napredek v ljudski šoli in potreba takih knjig pisanih v slovenskem jeziku je tem bolj nujna, ker se na učiteljski podučuje po večem v nemškem jeziku, in nastopni učitelj, da to porabi v svoji šoli, mora si sam pot napravljati (ako je priden in marljiv, sicer pa ...). (Konec.)

— **Možko** učiteljske ima v I. letniku 39, v II. 29, v III. 24, v IV. 15, skupaj tedaj 107 gojencev, v pripravljavnici jih je 33, skupaj 140. —

— Na **ženskem** učiteljsku jih je v I. letu 34, v II. 40, v III. 31, in v IV. 28, skupaj tedaj 133 gojenk.

— Na **možki** vadnici je v I. razredu 47, v II. raz. 37, v III. 45, v IV. 43, skupaj tedaj 172 učencev.

— Na **ženski** vadnici je v I. razr. 34, v II. 40, v III. 21 in v IV. 37, skupaj tedaj 99 učenk.

— **Književnost.** »Kocenov zemljepis« za narodne šole poslovenil Ivan Lapajne, imenuje se knjižica, katero je založilo učiteljsko društvo za Slovenski Štajer. —

Knjigo zadosti priporoča ime pisateljevo, tedaj bi bilo odveč priporočevati jo še posebno. —

Mi le zelimo, da bi bila dopustljiva za ljudske šole po slovenskih pokrajinah. Cena knjigi je 15 kr. —

— **„Učitelj Dobrašin“**, podučna povest Slovincem: Po hrvatskem izvirniku od J. Ternskega poslovenil Ivan Lapajne, je knjiga posebna primerna in podučljiva temu, ki hoče spoznati, koliko more uplivati naroden učitelj na ljudstvo, ako dela v lepi slogi z duhovnom in ga ne puste samega truditi se v svojem težavnem, a imenitnem poklicu. Povest je pa tudi zanimiva učiteljem, ker »Dobrašin« je vzor pravega učitelja, in iskrenega rodoljuba ves vnet za svoj imeniten stan, ki se ne boji ne dela ne truda v šoli, pa tudi zbuja narodno zavest med prostim ljudstvom. —

Srečna je bila tedaj misel g. Lapajnete, ki je svojim tovarišem kakor v zrcalu hotel pokazati, kako deluje, kako živi naroden učitelj med selskim ljudstvom. Cena 8 kr. je pa tudi tako nizka, toliko da knjiga ni zastoj!

— Za **učiteljska spraševanja** se je oglasilo 17 podučiteljev in 9 podučiteljic. — Za meščanske šole so se oglasili 3 in sicer g. Edmund Lahajner za matematiško-tehniško stroko, g. W. Petraček za naravoznansko in g. A. Žvokelj za jeziško-zgodovinsko stroko, drugi so se oglasili za ljudske šole. Spraševanjecev je bilo iz Štajerskega 5. Med spraševanjem sta dva učitelja odstopila; ostali pa so dobili takele spričevala: ena učiteljica dobila je spričevalo prve verste, en učitelj in pet učiteljic dobili so spričevalo druge verste, deset učiteljev in tri učiteljice dobili so spričevalo tretje verste in štirje učitelji spričevalo četrte verste.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na enorazredni ljudski šoli v Ihanu je učiteljska služba s plačo 450 gl. in prostem stanovanjem izpraznjena.

Prošnje za to službo, katera se bo definitivno podelila, se morajo predložiti krajnemu šolskemu svetu v Ihanu do 15. novembra t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku dné 12. oktobra 1877.

— Na dvorazredni ljudski šoli v Cerknici služba drugega učitelja, l. p. 400 gl. in prosto stanovanje. —

Prošnje do 20. novembra okrajnemu šolskemu svetu v Logatcu do 20. novembra 1877.

— Na dvorazredni ljudski šoli v Trebnem služba nadučitelja, l. p. 500 gl. in stanovanje. Prošnje do 5. novembra t. l. pri pomnož. krajnem šl. svetu v Trebnem.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Gsp. Jakob Inglič je prvi učitelj in ravnatelj na rudniški šoli v Idriji, drugi je Valentin Žvagen iz Cerknice, a gđč. Amalija Kopše je začasna učiteljica v ženskem obertstvu. Gsp. Anton Kunšič iz Trebnega pride za nadučitelja v Litijo, g. Karol Krištof iz Černomlja v Planino (Stockendorf), g. Jernej Hočev var iz Černomlja v Tern (zač.), Gdč. Terez. Drašler iz Verhnike v rudniško šolo v Zagorji. —

Pomožen učitelj v Postenji je postal g. Jožef Misel.